Julkinen

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite
Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko

Tunniste
VNS 8/2022 vp

Liittyy asiaan
Liikenne- ja viestintävaliokunnan lausuntopyyntö

Telian lausunto Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteosta

Telia Finland Oyj (”Telia”) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteosta.

Telia haluaa erityisesti nostaa esiin seuraavat asiakokonaisuudet selonteosta:

Kriittinen infrastruktuuri ja kansallinen autonomia

Yhtenä keskeisimmistä suomalaisen yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria omistavista yhtiöistä Telia pitää erittäin hyvänä asiana, että kansallisesta huoltovarmuudesta on laadittu kattava Valtioneuvoston selonteko. Suomen huoltovarmuuden kannalta Telialla on merkittävä asema yhteiskunnallisten toimijoiden ja suomalaisten yritysten palveluntarjoajana, ja Telia tarjoaa omistamaansa verkkoinfraa monin osin myös muiden suomalaisten operaattoreiden käyttöön. Kuten selonteossa todetaan, verkkopalvelut ovat elintärkeitä yhteiskunnan toiminnan jatkuvuudelle. Laajakaista ja mobiiliverkot ovat myös monelle kansalaiselle ainoa tapa saada kansallista viestintää kuten viranomaistietoa ja uutisia.

Historiallisesti Telia on rakentanut koko Suomen verkkoja myös harvemmin asutuille alueille, mikä on ollut ja tulee olemaan merkittävä tekijä Suomen huoltovarmuudelle. Suomalaisten viestintäverkkojen kehittäminen sekä teknisiltä kyvykkyyksiltään että turvallisuustekijöiden osalta on Telian toiminnan keskiössä: Telialla on useita esimerkkejä ensimmäisenä Pohjoismaissa tai Euroopassa toteutetuista kehitysaskeleista 5G:n käyttöönotossa ja verkkoturvallisuuden parantamisessa.

Sota Euroopassa ja hybridioperaatiot lähialueilla ovat nostaneet Telian viestintäpalveluiden ja -verkkojen varautumistasoa ja valvontaa. Telia toimii kaikin tavoin yhdessä viranomaisten kanssa ja on tiivistänyt varautumista koskevaa yhteistyötä myös Telian muiden maayhtiöiden kanssa. Osana suomalaisen kriittisen infrastruktuurin varmistamista Telia pitää huolen siitä, että se täyttää kansallisen autonomian vaatimukset viranomaisten edellyttämällä tavalla, ja pystyy hallinnoimaan kaikkia kriittisiä viestintäpalveluitaan Suomesta käsin myös tilanteessa, jossa kansainväliset tietoliikenneyhteydet eivät toimi tai viranomaiset sitä muista syistä edellyttävät. Telia näkee, että strateginen kansallinen autonomia eli kansallisesti kriittisten palveluiden ja infran häiriönsietokyvyn ja kriittisten toimien ja tuotantojen varmistaminen on ensiarvoisen tärkeä tekijä kansallisen huoltovarmuuden varmistamisessa. Kansainvälinen yhteistyö täydentää kansallista varautumista, mutta kokonaan se ei voi sitä korvata. Tästä syystä Telia pitää erittäin tärkeänä turvata kriittinen osaaminen myös toimintaympäristön kehityksessä. Huoltovarmuusselonteossa mainitun tietoturva- ja kyberosaamisen lisäksi Suomessa tulee olla riittävästi teknistä osaamista kehittää ja ylläpitää kriittisiä viestinpalveluita ja -verkkoinfrastruktuuria.

Telia pitää erittäin positiivisena asiana, että Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteossa on erikseen nostettu tarpeet kehittää sekä kriittisen infrastruktuurin suojautumistoimenpiteitä että lainsäädäntöä vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia. Viestintäverkkoinfrastruktuuria koskevista suojaustoimenpiteistä keskeisimpiä ovat viranomaisten ja teleoperaattoreiden välinen yhteistyö ja

Yritystiedot
Telia Finland Oyj
Pasilan asema-aukio 1, 00520 HELSINKI
Kotipaikka: Helsinki
Y-tunnus 1475607-9, ALV REK 1475607-9

ajantasaisen tilannetietoisuuden ylläpito, jotka mahdollistavat nopean reagointikyvyn uhkatilanteissa. Muuttuneessa toimintaympäristössä kriittisten teknisten järjestelmien ja infrastruktuurin toimivuuden varmistamisen kannalta on myös tärkeää, että lainsäädäntö seuraa teknistä kehitystä. Pilvipalveluiden mahdollistama verkkorakenteiden ja viestintäpalveluiden hajauttaminen Suomen sisällä ja myös Suomen rajojen ulkopuolelle on merkittävä kehitysaskel kansalliselle turvallisuudelle ja jatkuvuudelle, joka tulee mahdollistaa myös lainsäädännön tasolla.

Verkkoturvallisuus perusta kyberturvallisuudelle

Valtioneuvoston selonteossa huomioidaan kattavasti kyberturvallisuuden merkitys Suomen huoltovarmuudelle. Verkkoturvallisuus on perusta kyberturvallisuudelle ja verkon turvallisuuteen onkin onneksi kiinnitetty Suomessa huomiota toteuttamalla EU:n 5G Security Toolboxiin perustuva lainsäädäntö. Telia on mukana verkkoturvallisuuden neuvottelukunnassa ja kannattaa lainsäädännön antamien mahdollisuuksien käyttämistä verkkoihin kohdistuvia turvallisuusuhkia torjuttaessa. Esimerkiksi kriittisiä verkon komponentteja määriteltäessä tulee huomioida myös radioverkko, joka verkkotekniikan kehittyessä on yhä älykkäämpi ja myös turvallisuusnäkökulmasta kriittisempi. 5G:n turvallisuusulottuvuudet ja kansainvälisessä keskustelussa erityisesti kiinalaisiin laitetoimittajiin yhdistetyt riskit on tärkeä huomioida myös suomalaisessa huoltovarmuussuunnittelussa. Telia on osaltaan varautunut näihin riskeihin valitsemalla mobiiliverkkojensa toimittajaksi suomalaisen Nokian.

Kuten huoltovarmuusselonteossa todetaan, toimivat viestintäpalvelut ja -verkot ovat edellytys monien elinkeinoelämän ja yhteiskunnan palvelujen käytölle ja niiden toimivuushäiriöt muodostavat merkittävän uhan yhteiskunnan toiminnalle. Myös kansallisen huoltovarmuuden kannalta keskeinen Virve viranomaisverkko nojaa toiminnassaan yksityiseen verkkoinfrastruktuuriin, mistä syystä verkkoturvallisuus ja esimerkiksi laitetoimittajiin liittyvät kyberuhat tulee ottaa huomioon varsinkin rakennettaessa seuraavan sukupolven viranomaisverkkoa. Onkin tärkeää, että muuttuvassa toimintaympäristössä hybridiuhat kyetään tunnistamaan ja torjumaan nykyistä paremmin ja uhka-arviota päivitetään jatkuvasti. Kansallinen kyberturvallisuus edellyttää tiivistä yhteistyötä erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin välillä sekä vahvaa kotimaista verkkoturvallisuus- ja kyberosaamista

Kansallisen huoltovarmuustoiminnan kehittäminen

Kansalliseen huoltovarmuuteen kohdistuu parhaillaan valtava kehityspaine toimintaympäristön muuttuessa nopeasti. Energiakriisi, ilmastonmuutos ja Ukrainan sotatilanteen myötä Suomeenkin kohdistuvat hybridiuhat tuovat vaatimuksia Suomen huoltovarmuustoiminnalle. Samalla myös turvallisuuden merkitys korostuu Suomen liittyessä Naton jäseneksi. Vaikka Suomella on ollut hyvin toimiva huoltovarmuusjärjestelmä, tulee toimintamallia kehittää vastaamaan näihin muutoksiin. Esimerkiksi Covid-pandemia osoitti, kuinka tärkeää on, että laissa säädettyjen varautumisvaatimusten käytännön toteutusta ja varautumissuunnitelmien toimivuutta testataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Samoin kuin valtioneuvosto huoltovarmuusselonteossaan myös Telia näkee suomalaisen huoltovarmuusjärjestelmän vahvuutena julkisen ja yksityisen sektorin sopimusperusteisen yhteistyön. Huoltovarmuusorganisaation sektorit ja poolit muodostavat toimivan yhteistyörakenteen, jossa katetaan huoltovarmuuden kannalta keskeiset toimijat. Huoltovarmuuden kannalta kriittisen infrastruktuurien, palveluiden ja tuotannon omistajina yritysten rooli huoltovarmuusorganisaatiossa on hyvin tärkeä. Ottaen huomioon hybridiuhkien ja erilaisten kriisitilanteiden vaikutusten laaja-alaisuuden on tärkeää, että huoltovarmuustoimintaa kehitetään erityisesti sektorit ylittävän yhteistyön osalta. Eri sähköisten järjestelmien ja palveluiden keskinäisriippuvuuksien vuoksi viat ja häiriöt ketjuuntuvat nopeasti ylittäen perinteisen sektorijaon. Esimerkiksi viestintäverkot tarvitsevat

toimiakseen sähköä, jolloin viestintäpalveluiden jatkuvuus edellyttää yhteistyötä ja jatkuvuussuunnitelmien koordinointia telealan ja sähköverkkoyhtiöiden välillä. Näin voidaan varmistaa, että viestintäverkkojen kriittiset tukiasemat huomioidaan jatkuvuussuunnittelussa kriittisinä sähkönkäyttöpaikkoina, joiden sähkönsaanti tulee turvata kaikissa tilanteissa. Telia pitääkin poikkihallinnollisen verkostomallisen huoltovarmuustoiminnan kehittämistä erityisen tärkeänä asiana kansalliselle jatkuvuudelle.

Irina Kitinprami

Senior Legal Counsel, DPO

Telia Finland Oyj